



RODZINA ULMÓW

CHAŁUPA SZYLARÓW

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE ZAJĘĆ DO FILMU DYDAKTYCZNEGO



Ministerstwo
Edukacji i Nauki



MUZEUM
POLAKÓW
RATUJĄCYCH
ŻYDÓW



OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Projekt edukacyjny „Rodzina Ulmów” realizowany we współpracy
Ośrodka Rozwoju Edukacji z Muzeum Polaków Ratujących Żydów
podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Opracowanie

Katarzyna Łysak

Redakcja merytoryczna

Agnieszka Karczewska-Gzik

Marcin Chorązki

Marcin Karkut

Redakcja i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Zdjęcie na okładce

Artur Wyroślak

ISBN 978-83-67366-29-8

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2023

Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

WSTĘP

Przekazujemy Państwu materiały dydaktyczne przybliżające historię wsi Markowa oraz jej mieszkańców. Wieś ta nie byłaby postrzegana jako wyjątkowa, gdyby nie fakt, że 24 marca 1944 r. niemieccy żandarmi z posterunku w Łąncucie rozstrzelali rodzinę Ulmów – Wiktorię, będącą wówczas w zaawansowanej ciąży, Józefa oraz ich sześcioro dzieci, a także ośmioro Żydów, którym Ulmowie przez około półtora roku udzielali pomocy, ofiarowując im nie tylko mieszkanie, żywność, lekarstwa czy ubranie, ale także coś szczególnego: poczucie godności osobistej.

Historia ta stanowi najbardziej heroiczny przykład bezinteresownej pomocy Polaków obywatelom polskim narodowości żydowskiej, osobom ściganym i wykluczonym przez okupantów niemieckich, która zakończyła się bestialskim mordem dokonany na bezbronnych – zginęło siedemnaście osób.

Chałupa Szylarów jest centralnym punktem ścieżki edukacyjnej łączącej Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów i Skansen w Markowej. Jest to zarazem zabytek i źródło historyczne, w którym przez dwa lata mieszkali obok siebie gospodarze – Szylarowie i ratowani Weltzowie. Co czuli? Co myśleli? Jak musieli się zachowywać, by nie zdekonspirować kryjówek na strychu?

Celem zajęć jest przybliżenie warunków życia polskich gospodarzy i żydowskich gości w warunkach permanentnego zagrożenia życia ze strony niemieckich okupantów, zwłaszcza po śmierci Ulmów i Goldmanów.

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: CHAŁUPA SZYLARÓW

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z historią rodziny Szylarów, która uratowała rodzinę żydowską przed zagładą.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wyjaśnia, że jedną z przyczyn niesienia pomocy Żydom były przedwojenne relacje polsko-żydowskie.
- Uczeń charakteryzuje warunki panujące w kryjówce.
- Uczeń umiejscawia na osi czasu okres udzielania schronienia Żydom w gospodarstwie Szylarów oraz egzekucję rodziny Ulmów, wyjaśnia związek między nimi.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca indywidualna.
- Rozmowa kierowana.
- Dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Zestaw pytań.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel rozdaje uczniom pytania do filmu edukacyjnego *Chałupa Szylarów* (załącznik 1). Prosi o zapoznanie się z poleceniami przed projekcją filmu.
2. Projekcja filmu. Po jej zakończeniu uczniowie uzupełniają odpowiedzi na postawione pytania.
3. Nauczyciel, wykorzystując pytania i odpowiedzi uczniów, za pomocą rozmowy kierowanej zwraca uwagę na najważniejsze aspekty historii rodziny Szylarów i ocalonych Żydów: przed wojną rodziny sąsiadowały ze sobą, rodzina Szylarów wykorzystwała swoje warunki mieszkaniowe, aby udzielić schronienia Żydom, warunki, jakie panowały w kryjówce, były bardzo złe, ale pozwoliły przeżyć. Rodziny po zakończeniu wojny nadal utrzymywały ze sobą kontakt.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel podkreśla istotny fakt – kontynuowanie pomocy Żydom przez rodzinę Szylarów pomimo wiedzy o tragicznej śmierci rodziny Ulmów. Inicjuje dyskusję na temat powodów podjęcia tak odważnej decyzji.

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały zaprojektowane w sposób mający na celu ukazanie niezłomnej postawy rodziny Szylarów, która mimo wiedzy o tragicznej śmierci rodziny Ulmów nadal pomagała Żydom i uratowała rodzinę Weltzów, gdyż wszyscy przeżyli. Ważne jest, aby pokazać ogromne obciążenie fizyczne i emocjonalne, z którymi zmagali się zarówno ratujący, jak i ratowani.

ZAŁĄCZNIK 1: PYTANIA DO FILMU

- Jakie relacje łączyły rodziny Szylarów i Weltzów przed wojną?
- Jakie warunki panowały w kryjówce?
- Czy udało się uratować rodzinę żydowską przed zagładą?
- Jaki wpływ na sytuację w gospodarstwie Szylarów miała tragiczna śmierć rodziny Ulmów?

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: CHAŁUPA SZYLARÓW

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z historią rodziny Szylarów, która uratowała rodzinę żydowską przed zagładą.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wyjaśnia, że jedną z przyczyn niesienia pomocy Żydom były przedwojenne relacje polsko-żydowskie.
- Uczeń charakteryzuje warunki panujące w kryjówce.
- Uczeń umiejscawia na osi czasu okres udzielania schronienia Żydom w gospodarstwie Szylarów oraz egzekucję rodziny Ulmów, wyjaśnia związek między nimi.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca indywidualna.
- Praca zbiorowa.
- Dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Tablica i markery.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel informuje uczniów, że lekcja będzie poświęcona historii rodziny Szylarów, która ratowała Żydów. Następnie rysuje na tablicy oś czasu, zaznacza na niej moment przyjęcia rodziny Weltzów pod dach rodziny Szylarów oraz moment egzekucji rodziny Ulmów, jako kary za ratowanie Żydów.
2. Nauczyciel dzieli tablicę na dwie części, w pierwszej zapisuje hasło: *Kontynuowanie udzielania pomocy Żydom*, a w drugiej: *Zakończenie udzielania pomocy Żydom*. Prosi uczniów o wypisanie za i przeciw w każdej z części. Nauczyciel omawia pomysły uczniów i zapisuje najważniejsze z nich.
3. Nauczyciel prezentuje uczniom film edukacyjny *Chałupa Szylarów*, który odpowie na pytanie, jaką decyzję podjęła rodzina Szylarów.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel zwraca uwagę na istotny fakt – kontynuowanie pomocy Żydom przez rodzinę Szylarów mimo wiedzy o tragicznej śmierci rodziny Ulmów. Inicjuje dyskusję, zadając pytanie: *Dlaczego rodzina Szylarów podjęła tak odważną decyzję?*

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały zaprojektowane w sposób mający na celu ukazanie niezłomnej postawy rodziny Szylarów, która mimo wiedzy o tragicznej śmierci rodziny Ulmów nadal pomagała Żydom i uratowała rodzinę Weltzów, gdyż wszyscy przeżyli. Ważne jest, aby pokazać ogromne obciążenie fizyczne i emocjonalne, z którymi zmagali się zarówno ratujący, jak i ratowani.

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
ALEJE UJAZDOWSKIE 28
00-478 WARSZAWA
TEL. 22 345 37 00
WWW.ORE.EDU.PL